

a także refleksje własne autora na temat istoty, treści i funkcji intuicji oraz wyznaczone kierunki badań nad rolą intuicji w umyśle człowieka.

Wykład prof. Czesława Nosala był wyjątkową okazją spotkania z Mistrzem Psychologii, który podzielił się ze słuchaczami swoją pasją, przekazując obszerną wiedzę w sposób inspirujący do poszukiwania własnej drogi naukowej.

Dyrekcja Instytutu Psychologii wraz ze studentami i pracownikami składa serdeczne podziękowania Panu Profesorowi za możliwość zapoznania się z imponującą wiedzą i za jej mistrzowskie przedstawienie.

Tatiana Ronginska



FOT. Z WYDZIAŁU

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

VIII Konferencja Naukowa „Systemy ochrony praw człowieka: europejski i afrykańskie. Kontekst uniwersalny - specyfika regionalna - uwarunkowania realizacyjne” Warszawa, Sejm, 17-18 marca 2016 r.

W dniach 17-19 kwietnia 2016 r. w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pod tytułem „Systemy ochrony praw człowieka: europejski i afrykańskie. Kontekst uniwersalny - specyfika regionalna - uwarunkowania realizacyjne”. Dzięki osobistemu zaangażowaniu i koordynacji pracy szeregu osób przez kierownika naukowego Konferencji prof. dr. hab. Jerzego Jaskiernię i kierownika organizacyjnego dr. Kamila Spryszaka możliwym było kolejny raz przeprowadzenie Konferencji o zasięgu światowym, bo międzynarodowym to mało powiedziane - wydarzenie było współorganizowane nie tylko przez podmioty z różnych krajów a z wystąpieniami przybyli przedstawiciele państw z całego świata, ale również ustanowiono trzy języki językami obrad - były to polski, angielski i rosyjski.

Referaty głoszone w 4 sesjach plenarnych oraz 16 obradach panelowych. Sesje plenarne zaszczylicy swoją obecnością najwybitniejsi przedstawiciele nauki. Podczas obrad plenarnych poruszano zagadnienia związane z aksjologią i instytucjami ochrony praw człowieka w Afryce, praktyką ochrony praw człowieka w Afryce i instrumentami wsparcia międzynarodowego, kluczowymi wyzwaniem międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka oraz rozważano na temat zwiększenia efektywności międzynarodowego i krajowych systemów ochrony praw człowieka. Ponieważ temat Konferencji obejmował nie tylko zagadnienia związane z ochroną praw człowieka w Afryce, ale też w Europie obrady panelowe dotyczyły szerszego zakresu problemowego. Stąd poruszano kwestie dotyczące nie tylko problemu ochrony praw człowieka w Afryce (aż cztery panele), ale także te odnosząc się do zagadnień europejskich - analizowano ochronę praw człowieka w systemie Rady Europy, UE i OBWE, jak też zajmowano się tendencjami rozwojowymi międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. Za przedmiot rozważań w części paneli obierano także poszczególne prawa. Pogłębnym dyskusjom poddano m.in. prawo do życia, zdrowia i ochrony środowiska, jak też prawo do sądu, czy prawo do bezpieczeństwa i ochrony praw człowieka w procedurach karnych. Dyskusje toczono także w panelach poświęconych poszczególnym generacjom praw człowieka.



FOT. Z WYDZIAŁU

Pierwszego dnia Konferencji w restauracji Avangarda odbyła się uroczysta kolacja połączona z prezentacją książek z ubiegłorocznej konferencji. 18 kwietnia 2016 r. przyszedł czas na ceremonię otwarcia obrad. Pierwsze słowa do zgromadzonych wygłosił prof. dr. hab. Jerzy Jaskiernia, dyrektor Instytutu Prawa, Ekonomii i Administracji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, marszałek Stowarzyszenia Parlamentarzystów Polskich. Odniośł się w swoim wystąpieniu do historii obrad. Słowo powitalne wygłosili też Prorektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach dr hab. prof. UJK Barbara Zbroińska oraz Prezes Najwyższej Izby Kontroli Krzysztof Kwiatkowski. Na szczególną uwagę zasługuje wystąpienie powitalne Wicemarszałek Senatu RP Marii Koc. Przedstawiła ona szerokie i bogate wprowadzenie do problematyki obrad, po którym każdy z uczestników doskonale orientował się w zakresie tematu Konferencji. Przewodniczący Wydziału I Izby Karnej Sądu Najwyższego Stanisław Zabłocki reprezentujący Sąd Najwyższy w zastępstwie Pierwszej Prezes prof. dr. hab. Małgorzaty Gersdorf przypomniał, że status suwerennego państwa wymaga przestrzegania praw i wolności zawartych w Konstytucji RP, jak i tych wynikających z paktów międzynarodowych. Zaś przesłanie Rzecznika Praw Dziecka, Marka Michałaka odczytał prof. dr. hab. Leszek Stadniczeńko. Przypomniał on zgromadzonym, że prawa dziecka - niezależnie od tego, gdzie ono mieszka - wszędzie są takie same. Mając na uwadze międzynarodowy wymiar Konferencji oraz problemy ochrony praw dziecka we współczesnym świecie, słowa przedstawiciela RPD stanowiły ważne wskazanie dla podejmujących obrady.

Nie sposób przywołać też wszystkich referatów wygłoszonych podczas Konferencji. Z racji charakteru relacji przygotowanej dla potrzeb czasopisma UZ chciałbym jednak wskazać, że przedstawiciele Naszego Uniwersytetu stanowili liczną grupę uczestników. Swoją obecnością zaznaczyli się w Konferencji: dr hab. prof. nadzw. UZ Andrzej Bisztyga, dr hab.

prof. nadzw. UZ Andrzej Gorgol, dr Piotr Kapusta, dr Justyna Michalska, dr Robert Wysocki, dr Joanna Osiejewicz, dr Ewa Żołnierczyk, dr Izabela Gawłowicz oraz dr Sławomir Maciejewski.

Ze szczególną atencją przyjęto referat prof. dr. hab. J. Symonidesa, który wskazał na specyfikę i rozwój afrykańskiego systemu ochrony praw człowieka. Zauważył on, że rocznicowy wymiar wydarzenia stanowi doskonałą okazję dla dokonania oceny przyjętych regulacji i ich realizacji. Wśród sukcesów wskazał na wybieganie przez postanowienia Afrykańskiej Karty Praw Człowieka i Ludów w przyszłość, jej postępowy charakter. Profesor J. Symonides w sposób systematyczny wskazując na rozwój afrykańskich systemów ochrony skonstatował, że sytuacja w obszarze ochrony praw jednostki w Afryce jest wciąż daleka od doskonałości. Niemniej jednak rola już obowiązujących uregulowań i ich uowszechnianie są nie do przecenienia. Bez nich, jak stwierdził prof. J. Symonides, sytuacja byłaby znacznie gorsza.

Z zainteresowaniem uczestnicy Konferencji wysłuchali referatu dr. hab. prof. UZ Andrzeja Bisztygi zatytułowanego *Charakterystyka afrykańskiego systemu ochrony praw człowieka. Geneza, instytucje, specyfika*. Jak na wstępie swojego wystąpienia zaznaczył prof. A. Bisztyga, opracowanie stanowiło próbę poszukiwania źródeł godności człowieka w okresie przedkolonialnym i kolonialnym. Prof. A. Bisztyga wskazywał na przykłady rozwiązań prawnych, które nie są powszechnie znane. Z uwagą słuchano o roli ogłoszonej w 1236 r. jednej z pierwszych deklaracji praw człowieka. Deklaracja znana jako Charte de Kouronkan Fonga lub jako Charte du Mande wydana w byłym cesarstwie Mali przez Soundiatę Keita, mając na celu umocnienie pokoju w cesarstwie, została przyjęta aż przez trzynaście narodowości imperium. Prof. A. Bisztyga zaprezentował w podsumowaniu w sposób zwięzły i klarowny podstawowe konkluzje wyrażające zadania stawiane odpowiedzialnym za kształtowanie ochrony praw człowieka w Afryce.

Niezwykle trudno wybrać ze wszystkich 180 referatów wygłoszonych podczas obrad prowadzonych w 16 panelach, o których należałoby choćby wspomnieć w sprawozdaniu. Z tej przyczyny przywołane zostaną te, które spotkały się ze szczególnym zainteresowaniem pozostałych uczestników oraz te, nad którymi podejmowano gorące dyskusje. W pierwszej kolejności wypada wymienić referat dr Krystyny Ziółkowskiej z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie poświęcony wolności zrzeszania się jako podstawowym prawie pracownika na podstawie polskich i unijnych przepisów. W tym przypadku przyczynek do dyskusji stanowił wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie K 1/13. Rozważano wątpliwości w zakresie skutku wyroku dla rozumienia wolności koalicji, w szczególności o przyszłości nowelizacji art. 2 ustawy o związkach zawodowych, która z uwagi na zapadłe rozstrzygnięcie musi zostać przeprowadzona.

„Prawo do przewidywalnego opodatkowania” poświęcił swoje wystąpienie dr. hab. prof. nadzw. UZ Andrzej Gorgol. Wskazał on, że prawa podatnika nie są wyodrębnione ani w Konstytucji RP, ani w EKPC. Wynika z tego, że w ujęciu normatywnym nie doszło jeszcze do ich finalnego wykształcenia, które powinno być poprzedzone zaaprobowaniem tezy, że mają one własne cechy w obrębie szerszej grupy praw majątkowych i wolności ekonomicznych. Prawo do przewidywalnego opodatkowania jest egzemplifikacją prawa podatnika. Prawa podatnika nie mają jednorodnego charakteru. Pojęcie to obejmuje uprawnienia, które są zastrzeżone do dyspozycji podatnika. Jak stwierdził prof. A. Gorgol

prawo do przewidywalnego opodatkowania jest podmiotowym prawem publicznym. Prawo do przewidywalnego opodatkowania jest postulatem doktrynalnym, a nie regułą normatywną. Omawiane prawo stanowi swoisty konglomerat wycinkowych uprawnień wyprowadzanych z przepisów prawa. Mają one charakter zarówno materialny, jak i formalny, instrumentalny.

Z dużą uwagą przyjęto wystąpienie dr Magdaleny Kornak z Wyższej Szkoły Prawa im. Heleny Chodkowskiej we Wrocławiu poświęcone prawu oskarżonego do obrony w orzecznictwie ETPC. Uczestnikom przypomniano podstawową kwestię, że przyjęty kształt zasady prawa do obrony sprawia, że zasada ta obejmuje szereg uprawnień procesowych pozwalających tak na osobistą walkę oskarżonego z postawionymi zarzutami (obrona materialna), jak i korzystanie z pomocy fachowej obrońcy (obrona formalna). Obrona może przybrać bowiem zarówno postać obrony merytorycznej, czyli zwalczania zarzutów bezzasadnych, jak też obrony stricte procesowej, nastawionej na instrumenty proceduralne chroniące oskarżonego, bez podważania samego zarzutu. Wielość zagadnień spowodowała, że referentka ograniczona ramami czasowymi zmuszona była podać jedynie przykłady realizacji i gwarancji prawa do obrony na gruncie art. 6 EKPC i orzecznictwa.

W interesujący sposób do zagadnień związanych z ochroną praw człowieka odniósł się dr Robert Wysocki. W swoim wystąpieniu „The Human Rights Project Management Specialist” skupił się on na problemach szeroko rozumianych kompetencji osób prowadzących przedsięwzięcia na rzecz zapewnienia i ochrony praw człowieka, a dokładniej mówiąc dotyczy osób będących specjalistami ds. projektów publicznych. Działania podejmowane na rzecz zapewnienia i ochrony praw człowieka z założenia powinny charakteryzować się skutecznością. Dotychczasowe doświadczenia ze zrealizowanych programów i projektów - pomimo znacznego zaangażowania instytucji międzynarodowych, władz publicznych, środków finansowych, pracy wolontariuszy i wsparcia ludzi dobrej woli - wskazują, że część *inicjatyw* w dziedzinie praw człowieka *nie przynosi spodziewanych efektów*. Do kluczowych czynników mających poprawić skuteczność i efektywność podejmowanych przedsięwzięć zaliczą się m.in.: konieczność posiadania jasno zdefiniowanej misji i wizji, spójną strategię wraz z jednoznacznie zdefiniowanymi programami i projektami, a także umiejętność budowania sojuszy i partnerstw na szczeblach międzynarodowym, krajowym i wśród lokalnej społeczności. W związku z powyższym należy uznać za słuszną tezę, że odpowiedzialność za realizację strategii, programów i projektów w myśl hasła „*from development of human rights to managing human rights development*” powinna być przypisana osobom posiadającym nie tylko głęboką wiedzę i doświadczenie z zakresu praw człowieka, ale również wiedzę i wyjątkowe umiejętności zarządzania projektami publicznymi.

Podczas obrad panelu 11. poświęconego ochronie praw człowieka we współczesnych systemach politycznych został poruszony m.in. aktualny i obecnie dyskutowany w doktrynie problem orzekania merytorycznego przez sądy administracyjne. Zagadnienie to przedstawiła dr Justyna Michalska. Określiwszy główne założenia, które przyświecały ustawodawcy, przedstawiła również głosy krytyczne wysuwane jeszcze w procesie pracy na nowelizacją Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, która weszła w życie 15 sierpnia 2015 r. Nie wątpliwie jedną z istotniejszych kwestii dotyczyła na konstytucyjności art. 145a p.p.s.a., na którą to wskazywano jeszcze podczas

prac legislacyjnych. Referat stał się w rezultacie przyczynkiem do szerokiej dyskusji nad zgodnością art. 145a p.p.s.a. z art. 2, art. 10 i art. 184 Konstytucji RP.

Pośród zagadnień referowanych podczas obrad panelowych szeroko dyskutowany był, w tym również podczas wieczornych spotkań, referat dr Agnieszki Kos z PWSZ w Legnicy. Poruszyła ona temat praw kobiet na kontynencie afrykańskim w kontekście równości płci. Temat wywołał na tyle szeroką dyskusję, że przeniesiono się na kontynent azjatycki i zagadnienia związane z *gendercide*. Referat oprócz swej warstwy naukowej miał głęboki wydźwięk humanitarny.

Z niematym zainteresowaniem spotkało się wystąpienie przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości mgr Magdaleny Malinowskiej-Wójcickiej i mgr. Hieronima Ostrowskiego poświęcone prawu do mieszkania. Wszyscy uczestnicy dyskusji byli zgodni co do tego, że konstytucjonalizacja polityki mieszkaniowej czyni ją obowiązkiem władzy publicznej, co jeszcze nie przesądza o tym, że automatycznie pociągnie za sobą ustanowienie podmiotowego prawa do mieszkania. Choć z orzecznictwa wynika programowy charakter przepisu art. 75 Konstytucji RP, przywołano interesującą koncepcję prof. J. Trzcńskiego głoszącą tzw. minimum praw obywatelskich w normach programowych.

Ożywiona dyskusja rozgorzała nad referatem dr. Piotra Kapusty. W swoim wystąpieniu odnosząc się do konstytucyjnych obowiązków w sferze zatrudnienia dokonał on syntetycznej oceny wybranych obowiązujących regulacji prawnych. Postawił on śmiałą tezę o konieczności wyodrębnienia nowej gałęzi prawa - prawa zatrudnienia, aby móc w sposób kompleksowy gwarantować prawa osób świadczących pracę za wynagrodzeniem.

Uwagę zwrócić należy również na referat *Prawa ludności tubylczej do czystego środowiska naturalnego w konfrontacji z wydobyciem ropy naftowej w Delcie Nigru* autorstwa dr Joanny Osiejewicz. Delta Nigru, o przybliżonej powierzchni około 75 000 km², to region bogaty w różnorodność biologiczną, w szczególności o charakterze wodnym. Na terenach tych znajduje się duże złoża ropy naftowej i gazu, których wydobycie doprowadziło do degradacji środowiska naturalnego i zubożenia lokalnych społeczności. W Nigerii zawarto ogromną liczbę międzynarodowych umów inwestycyjnych sektora naftowego, które dały przedsiębiorstwom państwowym i korporacjom wielonarodowym pełne prawa i kontrolę nad zasobami ropy naftowej, nie przewidując jednocześnie rygorystycznych środków dotyczących ochrony środowiska. Silna ochrona inwestycji w umowach jest wprawdzie istotną wartością, jednak problem pojawia się wtedy, gdy nie uznają one konkurencyjnych wartości, jakimi są prawo ochrony środowiska i prawa człowieka. W treści referatu wskazano, że istnieje możliwość stworzenia drogi dla rozważań dotyczących praw człowieka w międzynarodowych sporach inwestycyjnych.

Zamknięcia konferencji dokonał we wtorek, 19 kwietnia 2016 r. jej kierownik naukowy prof. J. Jaskiernia. Podziękował serdecznie za przybycie i aktywny udział w Konferencji. Jeszcze raz wyraził swoje zadowolenie z zainteresowania, jakim od lat żywi się coroczne sejmowe spotkania prawniczoludzkie. Przypomniał przy tym, że przyszłoroczna konferencja poświęcona zostanie, oprócz tradycyjnego rdzenia europejskiego, problematyce ochrony praw człowieka Australii i Oceanii. Ponadto - już tradycyjnie - zapowiedział publikację wystąpień prelegentów w formie pracy zwartej, która zapewne obejmować będzie po raz kolejny kilka tomów.

dr Piotr Kapusta

Członkowie Koła Naukowego Prawa Cywilnego w Warszawie

W dniach 2 i 3 czerwca 2016 r. członkowie Koła Naukowego Prawa Cywilnego brali udział w wyjeździe do Warszawy. Celem podróży był udział w konferencji „Prawo cywilne - wyzwania legislacyjne i problemy praktyczne”, gdzie między innymi przedstawiono wyniki projektu, w którym braliśmy udział. Oprócz uczestnictwa w tym wydarzeniu odwiedziliśmy Muzeum Powstania Warszawskiego, a na dzień przed konferencją mogliśmy kompleksowo zwiedzić naszą stolicę.

W wyjeździe brały udział osoby zaangażowane w prace nad projektem *Polska Komparatystyka Prawa*, którego efektem była publikacja książki pt. *Prawo obce w doktrynie prawa polskiego*. Publikacja została wydana z okazji licznych jubileuszy, a więc m.in. na dwu-

dziesięciolecie powstania Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej i na 25. rocznicę wydania przez Stowarzyszenie pierwszego numeru miesięcznika „Rejent”. Pierwsza część książki zawiera wyniki badań naukowców reprezentujących różne dziedziny prawa, którzy podjęli się oceny wpływu komparatystyki na kształtowanie się systemu prawa, rozwój doktryny oraz orzecznictwa w Polsce. Druga część publikacji ma wymiar praktyczny i prezentuje wyniki z wybranego zakresu badań bibliograficznych, które są prowadzone na Europejskim Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą przy współpracy z Uniwersyteciem Zielonogórskim. Celem projektu było zebranie, usystematyzowanie i udostępnienie informacji o obecnych systemach prawnych występujących w polskiej literaturze prawniczej. Członkowie koła, którzy zajmowali się pracą nad tą częścią projektu, otrzymali zaproszenie na uroczystą prezentację książki od Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej oraz redaktora publikacji, Profesora Arkadiusza Wudarskiego.



FOT. Z WYDZIAŁU



FOT. Z WYDZIAŁU

Do Warszawy wyruszyliśmy wcześniej rano, w czwartek 2 czerwca, gdzie po rozlokowaniu się na miejscu noclegu, przystąpiliśmy do zwiedzania stolicy. Wieczorem, po wizycie w Muzeum Powstania Warszawskiego odbyło się spotkanie integracyjne naszego koła. W piątek po śniadaniu udaliśmy się wraz z pracownikami Katedry Prawa Cywilnego,

zaangażowanymi w projekt na miejsce konferencji. Podczas konferencji oprócz prezentacji książki odbyły się wykłady i rozwiązywanie przypadku, które były prowadzone przez znanych profesorów cywilistów, sędziów Sądu Najwyższego oraz Rzecznika Praw Obywatelskich. Przysłuchiwaliśmy się debacie, podczas której omawiano proponowane przyszłe zmiany w kodeksie cywilnym. Sama konferencja została przeprowadzona niezwykle sprawnie, a my zostaliśmy obdarowani cennymi cywilistycznymi upominkami.

Na zakończenie udało nam się wykonać wspólne pamiątkowe zdjęcie całego obecnego na konferencji składu naukowego, po czym udaliśmy się na dworzec kolejowy, by po przesiadce w Poznaniu ostatecznie zawitać z powrotem w Zielonej Górze. Udział w tak prestiżowym wydarzeniu pozwolił nam na własne oczy przekonać się, jak tak naprawdę od podszewki wygląda proces tworzenia prawa cywilnego.

Stanisław Kozłowski

PIEWCA POTĘGI WYOBRAŹNI UMBERTO ECO (1932–2016)

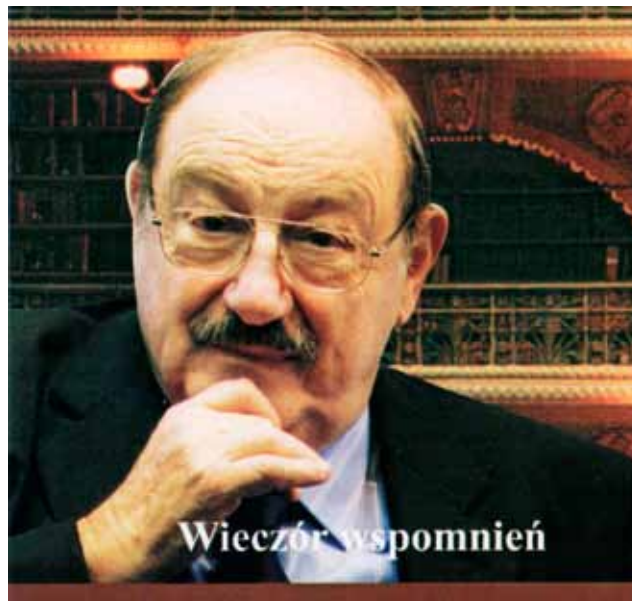
„Nuże, ma duszo - powiedziałem sobie- nie myśl już o Mądrości, szukaj wsparcia w Wiedzy”

(Umberto Eco)

19 lutego br. zmarł wybitny włoski pisarz, filozof i eseista - Umberto Eco. Był autorem wielu światowych bestsellerów i prac naukowych. Został pochowany 2 lutego br. w Mediolanie Uroczystości pogrzebowe odbyły się na zamku Sforzów.

Byłem jego wiernym czytelnikiem.

Umberto Eco był mediewistą, pisarzem, felietonistą, eseistą, bibliofilem, profesorem na Uniwersytecie we Florencji oraz na Uniwersytecie w Bolonii. Zajmował się semiotyką, semiologią, procesami komunikacji i estetyką. Rozstawiła go twórczość beletrystyczna. Jego wielopłaszczyznowe i kunsztownie skonstruowane powieści mają cechy dzieła otwartego, stymulują odbiorcę do własnej interpretacji. Był także autorem felietonów, pierwotnie publikowanych w mediolańskim tygodniku „L'Espresso”, a następnie wydanych zbiorach *Zapiski na pudełku od zapalek*. Eco został uhonorowany licznymi tytułami doktora honoris causa, między innymi przez Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie oraz na Uniwersytecie w Łodzi. Umberto Eco był autorem wielu książek, czytali je mieszkańcy całego globu: *Wahadło Foucaulta*, *Interpretacje i nadinterpretacje* i *Zapiski na pudełku zapalek*. Napisał także *Imię*



Róży, następnie najnowszą książkę pt. *Cmentarz w Pradze*, a także *Historię piękna* oraz *Historię brzydoty*. Te dwie ostatnie, to wspaniałe eseje poświęcone estetyce i rzeczywistości, która nie jest tylko piękna i nadobna jak kobieta, ale także brzydka.

Eco założył wydział studiów medjoznawczych na Uniwersytecie w San Marino. Był także wieloletnim dyrektorem Szkoły Wyższej Studiów Humanistycznych. Oprócz tego wykładał na Uniwersytecie Bolońskim oraz w Kellog College na Uniwersytecie Oksfordzkim. Od 2010 r. był członkiem zwyczajnym rzymskiej Accademia dei Lincei.

I chociaż był już zmęczony i chory, to cieszył się wnukiem i zwyczajnym, codziennym życiem.

Czytajmy Eco!

Wiesław Hładkiewicz